

UCHWAŁA NR XXX/325/13
RADY MIEJSKIEJ W CHOJNICACH
z dnia 25 marca 2013r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2013-2015.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15, ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz.U. z 2001r. Nr 142, poz. 1591; z 2002r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 214, poz. 1806, Nr 153, poz. 1271; z 2003r. Nr 80, poz. 717 i Nr 162, poz. 1568; z 2004r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1203 i Nr 167, poz. 1759; z 2005r. Nr 172, poz. 1441 i Nr 175, poz. 1457; z 2006r. Nr 17, poz. 128 i Nr 181, poz. 1337; z 2007r. Nr 48, poz. 327, Nr 138, poz. 974 i Nr 173, poz. 1218; z 2008r. Nr 180, poz. 1111 i Nr 223, poz. 1458; z 2009r. Nr 52, poz. 420 i Nr 157, poz. 1241; z 2010r. Nr 28, poz. 142 i 146, Nr 40, poz. 230 i Nr 106, poz. 675; z 2011r. Nr 21, poz. 113, Nr 117, poz. 679, Nr 134, poz. 777, Nr 149, poz. 887 i Nr 217, poz. 1281; z 2012r. poz. 153 i poz. 567 oraz z 2013r. poz. 153), w związku z art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (tekst jednolity: Dz.U. z 2013r. poz. 182), art. 179 ust 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity: Dz.U. z 2013r. poz. 135 i poz. 154), uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Chojnice na lata 2013-2015, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Chojnice

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.



Przewodniczący
Rady Miejskiej

Mirosław Janowski

Załącznik do Uchwały Nr XXX/325/13 Rady
Miejskiej w Chojnicach z dnia 25 marca 2013r.

**GMINNY PROGRAM
WSPIERANIA RODZINY
NA LATA 2013 - 2015**

Chojnice 2013

Rozdział 1. Wprowadzenie

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2013-2015 w Gminie Miejskiej Chojnice opracowano na podstawie art.176 Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. 2011r. Nr 149, poz. 887 ze zm.)

Stanowi on samodzielny program służący wspieraniu rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Celem programu jest dobro dzieci potrzebujących szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych i środowiska rodzinnego, służące harmonijnemu rozwojowi i samodzielności życiowej, zapewniające ochronę praw i wolności oraz dobro rodziny będącej podstawową komórką społeczną .

Jedną z najbardziej trwałych wartości w społeczeństwie jest rodzina. Jest ona najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, styl życia.

Rodzinę określa się jako dynamiczny system psychospołeczny, w skład którego wchodzi rodzice, dzieci czy też wspólnie mieszkający krewni.

Rodzina stanowi środowisko stwarzające każdemu człowiekowi naturalne, a więc najlepsze warunki życia. Oddziałuje na dziecko najdłużej, bo od urodzenia i najsilniej, gdyż oddziaływanie wynika głównie z troski i miłości.

Są jednak sytuacje, w których rodzice nie potrafią zapewnić dziecku prawidłowego środowiska wychowawczego. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża jednak szereg czynników, wśród których istotną rolę odgrywają zjawiska patologiczne. Ich działanie czyni daną rodzinę dysfunkcyjną, czyli taką, która nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci i innych członków rodziny oraz pomyślnie rozwiązać swoich problemów i sytuacji kryzysowych.

W dobie przemian gospodarczych i transformacji ustrojowej w rodzinach, które dotychczas funkcjonowały w miarę dobrze, życie zostało zmienione przez różne czynniki zewnętrzne, wśród których czołowe miejsce zajmuje bezrobocie. Powoduje ono szereg nieprawidłowości w rodzinie- obniża samoocenę, spycha rodzinę w sferę ubóstwa, powoduje różne problemy psychologiczne i negatywne zmiany w zakresie funkcjonowania całej rodziny.

W związku z tym zachodzi konieczność zastosowania wobec nich wsparcia społecznego zarówno w kategorii materialnej jak i poza materialnej. Takie wsparcie rodzinom dysfunkcyjnym powinien zapewnić Ośrodek Pomocy Społecznej. Pomoc powinna służyć odbudowie i podtrzymaniu umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i prawidłowym pełnieniu ról społecznych. Pomoc powinna być nakierowana na wykorzystanie zasobów własnych rodziny, na wsparcie osoby w rodzinie, w środowisku lokalnym przy wykorzystaniu grup samopomocowych.

Prawidłowo funkcjonująca rodzina, konsekwentnie i z powodzeniem spełniająca swoje zadania, stanowi dla swych członków, przede wszystkim dzieci, źródło poczucia własnej wartości i bezpieczeństwa. Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Uzależnienia, przemoc w rodzinie, niezaradność i brak umiejętności wychowawczych, zdarzenia losowe wywołujące sytuacje kryzysowe oraz zła sytuacja materialna to główne problemy dezorganizujące życie rodzin.

Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2013-2015 jest utworzenie spójnego systemu wsparcia dzieci i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w celu przywrócenia im zdolności do wypełniania tych funkcji, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Realizowane w ramach Programu zadania koncentrować będą się nie tylko na dziecku, ale na całej rodzinie, również w sytuacjach, gdy dziecko umieszczone zostanie poza rodziną biologiczną, w celu umożliwienia mu powrotu do tej rodziny.

Zadania przyjęte do realizacji w ramach Programu są spójne z kierunkami działań przyjętymi w szczególności w następujących aktach prawnych:

- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005r.,
- ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Miejskiej Chojnice.

Rozdział 2. **Diagnoza środowiska i problemu**

Diagnoza lokalna dotycząca dysfunkcjonalności rodzin w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczej została dokonana w oparciu o analizę dokumentów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chojnicach i dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Chojnicach.

Rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi stanowią znaczną część klientów pomocy społecznej. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z dysfunkcjami takimi jak: uzależnienia, przemoc domowa, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych oraz problemów w pełnieniu ról rodzicielskich wynikających z samotnego rodzicielstwa i wielodzietności.

Dysfunkcje te wyrażają się głównie niedojrzałością emocjonalną, problemami we współżyciu z ludźmi, trudnościami adaptacyjnymi, niezaradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego, problemami wychowawczymi w środowisku rodzinnym i zawodowym. Istotną rolę zgodną z polityką społeczną państwa odgrywa praca socjalna w połączeniu ze wsparciem finansowym lub rzeczowym. To pracownicy socjalni są pierwszymi osobami, które mają bezpośredni kontakt z rodziną w środowisku.

Przeprowadzając wywiady środowiskowe dokonują diagnozy problemów.

Miasto Chojnice według stanu na dzień 31.12.2012r. zamieszkiwało 39352 mieszkańców.

W poniższej tabeli przedstawiono liczbę osób i rodzin korzystających ze wsparcia MOPS w formie zarówno zadań własnych jak i w ramach zadań zleconych.

Ogólnie z pomocy Ośrodka w 2012 r. skorzystało 3981 osób, co obejmuje 1594 rodziny.

Porównując dane z 2012r. w odniesieniu do lat 2011 i 2010 uwidacznia się tendencja utrzymująca liczbę środowisk objętych wsparciem MOPS na wyrównanym poziomie.

- Tabela 1. **Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną**

Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych i zleconych ogółem			
	Rok 2010	Rok 2011	Rok 2012
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	2449	2324	2434
Liczba rodzin ogółem	1609	1667	1594
Liczba osób w rodzinach	4437	4446	3981

Opracowano na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chojnicach

W tabeli nr 2 przedstawiono przyczyny, które spowodowały trudności w funkcjonowaniu osób i rodzin korzystających z pomocy.

Tabela 2. Powody przyznania pomocy w roku 2012

Przyczyny	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób ogółem w rodzinach
UBÓSTWO	777	1949
BEZROBOCIE	863	2575
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	795	1768
DŁUGOTRWALA LUB CIĘŻKA CHOROBA	763	1770
BEZRADNOŚĆ W SPR.OPIEK.-WYCH. I PROWADZ. GOSP.DOM.	593	2301
W TYM: RODZINY NIEPEŁNE	312	963
RODZINY WIELODZIETNE	250	1381
ALKOHOLIZM	135	257
NARKOMANIA	2	5
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	30	126
W TYM WIELODZIETNOŚĆ	14	90
BEZDOMNOŚĆ	31	33
OPUSZCZENIE ZAKŁADU KARNEGO	16	24
PRZEMOC W RODZINIE	56	181
ZDARZENIA LOSOWE	1	2
KLĘSKI ŻYWIŁOWE I EKOLOGICZNE	0	0

Opracowano na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chojnicach

Jak wynika z przedstawionego wyżej zestawienia pomocy w postaci świadczeń pieniężnych i niepieniężnych udzielano najczęściej z powodu bezrobocia, ubóstwa, niepełnosprawności długotrwałej lub ciężkiej choroby oraz bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Według sporządzonej analizy 32% rodzin z ogółu objętych pomocą stanowią rodziny, w których stwierdzono bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego z różnych przyczyn, a 8% stanowią rodziny patologiczne, gdzie występuje przemoc, alkoholizm i narkomania.

Ubóstwo rodzin, które jest implikacją bezrobocia, może szczególnie negatywnie wpłynąć na ich funkcjonowanie. Już sama sytuacja bezrobocia członków rodziny może być czynnikiem dezintegrującym rodzinę.

Ubóstwo (czyli dochód rodziny poniżej ustawowego kryterium dochodowego wynikającego z Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2012r w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych, które wynosi dla osoby samotnie gospodarującej 542zł, dla osoby w rodzinie 456zł) stwierdzono u ok.57% rodzin korzystających z pomocy społecznej. Część z tych rodzin przy zapewnieniu wsparcia ze strony MOPS jest w stanie zapewnić dziecku prawidłowy rozwój fizyczny i duchowy, co daje szansę na pozostanie dziecka w rodzinie biologicznej. Istnieje jednak zagrożenie, że przy braku współpracy z pracownikiem socjalnym część z tych rodzin może pozostać w kręgu dysfunkcyjności. Wówczas w sytuacji zagrożenia dobra dziecka Sąd Rodzinny może zarządzić środek zapobiegawczy w formie umieszczenia dziecka w placówkach opiekuńczo-wychowawczych lub w rodzinie zastępczej.

Odrębnym problemem dysfunkcyjności rodzin jest zagrożenie prawidłowego funkcjonowania w związku z ciężką chorobą lub niepełnosprawnością członków rodziny a szczególnie dzieci, gdyż rodziny te mają problemy wymagające podjęcia szczególnych działań.

Z danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Chojnicach wynika, że w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych na dzień dzisiejszy przebywa 111 dzieci z terenu miasta Chojnice, z tego:

- w 2009 roku w rodzinach zastępczych spokrewnionych i niespokrewnionych umieszczono 11 dzieci,
- w roku 2010 w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych umieszczonych było 8 dzieci a w roku 2011 – 16 dzieci z terenu miasta Chojnice,
- w roku 2012r w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych umieszczono 19 dzieci.

Rozdział 3.

Zasoby instytucjonalne działające w obszarze wspierania rodziny na terenie miasta Chojnice

Instytucje i organizacje realizujące zadania mieszczące się w zakresie wspierania rodziny oraz inne pełniące funkcje wspierające:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Chojnicach,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chojnicach,
- Ośrodek Profilaktyki Rodzinnej w Chojnicach
- Urząd Miejski w Chojnicach,
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- placówki oświatowe,
- Policja,
- placówki służby zdrowia,
- sądy i kuratorzy sądowi,
- Zespół Interdyscyplinarny.

Rozdział 4.

Adresaci

Adresatami Programu są dzieci i rodziny z terenu miasta Chojnice przeżywające trudności w sferze opiekuńczo-wychowawczej, w których wychowują się dzieci oraz rodziny, w których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej.

Rodzina, jako naturalne środowisko rozwoju dziecka, przeżywając trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci, wymaga wsparcia dla dobra nie tylko dzieci, ale też wszystkich jej członków. Przywrócenie prawidłowego funkcjonowania rodzin jest też największym zyskiem dla społeczności lokalnej, w każdej sferze życia.

Rozdział 5.

Cele programu

1. **Cel główny:** utworzenie efektywnego systemu wsparcia rodzin dysfunkcyjnych w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.
2. **Cele szczegółowe:**
 - wzmocnienie roli i funkcji rodziny,
 - wsparcie w rozwoju umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodzin,
 - przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
 - dążenie do pozostawienia dzieci w rodzinie biologicznej,
 - podniesienie świadomości w zakresie planowania i funkcjonowania rodziny,
 - podejmowanie skutecznych działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny biologicznej.
3. **Oczekiwane rezultaty:**
 - podniesienie poziomu i rozwój profesjonalnych form pomocy rodzinie i środowisku,
 - poprawa funkcjonowania rodzin dysfunkcyjnych, wymagających wsparcia i pomocy,

- konsolidacja działań różnych grup społecznych, organizacji pozarządowych i instytucji,
- pozostawienie dzieci w rodzinie biologicznej,
- reintegracja rodziny biologicznej poprzez powrót dziecka do rodziny.

Rozdział 6.

Zadania i działania w zakresie wspierania rodziny

1. Doskonalenie współpracy pomiędzy instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz dzieci i rodziny poprzez:
 - rozwijanie dalszej współpracy ze szkołami, policją, służbą zdrowia, sądami, kuratorami, Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, organizacjami pozarządowymi,
 - stała współpraca z Powiatowym centrum Pomocy Rodzinie jako jednostka realizująca działania z zakresu pieczy zastępczej,
 - doskonalenie kadry poprzez szkolenia dla pracowników socjalnych, asystentów rodziny i innych specjalistów.
2. Udzielanie wsparcia i pomocy rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej poprzez:
 - poradnictwo specjalistyczne dostępne w strukturach Ośrodka (prawne, pedagogiczne, psychologiczne),
 - świadczenie pomocy finansowej i rzeczowej (wypłata zasiłków, dożywianie, dopłaty do wypoczynku dzieci i młodzieży, organizowanie imprez),
 - usługi opiekuńcze i specjalistyczne w tym zajęcia organizowane w Sali Doświadczanie Świata dla dzieci autystycznych,
 - pomoc w opiece i wychowaniu dziecka przy wsparciu asystenta rodziny w szczególnie trudnych środowiskach.
3. Prowadzenie działalności profilaktycznej na rzecz rodziny poprzez doskonalenie warsztatu pracy socjalnej ukierunkowanej na propagowanie modelu rodziny prawidłowo funkcjonującej w drodze udziału pracowników socjalnych w kampaniach, konferencjach, seminariach promujących wartość rodziny, wspieranie i propagowanie idei wolontariatu, udział w projektach współfinansowanych ze środków unii europejskiej, udział w programach profilaktycznych i edukacyjnych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży.

Rozdział 7.

Partycypacja w kosztach umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej

W przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 1) 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 2) 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 3) 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w trzecim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

W przypadku umieszczenia dziecka w placówce opiekuńczo – wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 1) 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 2) 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;

- 3) 50% w trzecim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Rozdział 8. Realizatorzy Programu

Koordinatorem Programu jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Chojnicach przy współpracy z następującymi instytucjami:

- Urzędem Miasta,
- Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Ośrodkiem Profilaktyki Rodzinnej ,
- Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Policją,
- Placówkami oświatowymi i kulturalnymi,
- Zakładami Opieki Zdrowotnej,
- Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną,
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie,
- Organizacjami pozarządowymi.

Rozdział 9. Źródła finansowania

Źródłem finansowania Gminnego Programu Wspierania rodziny są:

- 1) Środki własne gminy zaplanowane na dany rok budżetowym w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Chojnicach na realizację Gminnego Programu Wspierania Rodziny;
- 2) Dotacje z budżetu państwa;
- 3) Środki pozabudżetowe.

Rozdział 10. Monitoring i ewaluacja

Monitoring będzie polegał na zbieraniu danych dotyczących zrealizowanych zadań w ramach Programu od podmiotów zaangażowanych w jego realizację przez koordynatora Programu – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Chojnicach w celu oceniania czy Program osiąga założone cele. Przedmiotem ewaluacji będzie skuteczność podejmowanych działań głównie w oparciu o analizę założonych wskaźników.

Monitorowanie działań będzie dokonywane również poprzez rejestrowanie i analizę następujących danych:

- a) ilości porad udzielonych przez konsultantów MOPS,
- b) ilości interwencji kryzysowych,
- c) liczby osób uczestniczących w konferencjach i szkoleniach dotyczących realizacji programu,
- d) liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z określeniem przyczyn oraz struktur tych rodzin,
- e) liczby rodzin niewydolnych wychowawczo i opiekuńczo,
- f) liczby rodzin doświadczających przemocy domowej,
- g) liczby dzieci objętych pomocą społeczną,
- h) liczby dzieci przebywających w placówkach wsparcia dziennego,
- i) liczby dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,
- j) liczby dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych,
- k) liczby dzieci powracających z systemu pieczy zastępczej do rodziny biologicznej,
- l) wydatków poniesionych na:
 - utrzymanie dzieci w systemie pieczy zastępczej,
 - pobyt dzieci w placówkach opiekuńczo- wychowawczych,
 - pomoc społeczną skierowaną do rodzin wychowujących dzieci, głównie w formie dożywiania w szkole, opłat za przedszkole, dofinansowanie do wypoczynku.

Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chojnicach będzie, co roku przedkładał Radzie Miejskiej raport z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny w terminie do 31 marca każdego roku.